

Uvod.

Vsak človek ima nekaj lastnin, kakor dušnih vrlin, telesnih močij, gmotnega imetka. Ali nekateri ceni svoje lastnine oziroma to ali uno izmed njih boljše, drugi manjše. Prvi si tudi prizadeva radi njih zadobiti veljavo; nekaj stalnega je v njem, kar ga kakor tajna vzmet povzdiguje ter brani, da se ne zavrže, da ne stori ničesar, kar bi bilo njegovim lastninam neprimerno. Če se cenitev dušnih lastnin ne pretirava in je brez zaničevanja drugih bitij, pravimo, da ima dotičnik ponos, da je ponosen. Prvo torej ni nič slabega, še nekaj dobrega je, toda jako lahko se izpremeni v slabost; človeku je treba silno paziti, da iz ponosa ne nastane ošabnost, prevzetnost, štimanost, napihnjenost, oholost. Toliko torej o ponosu posameznega bitja.

Govori se pa tudi o narodnem ponosu, t. j. o ponosu, ki ga ima vsak posameznik na lastnine svojega naroda. Narod je lahko ponosen na svoje duševne lastnosti, na svojo zemljo, na prosvetni napredek, na politične uspehe in dr. — Narodni ponos nahajamo pri vsakem narodu, dokler je zdravega mozga; manjkanje ponosa je znamenje smrtne bolezni, in v tem hipu, ko ponos začne minevati, začne narod hirati, ter se nagibati poginu. To nam pričuje zgodovina; doslej še noben narod ni bil izvzet. Narodni ponos je torej narodu neobhodno potreben, on je mozeg njegovega bitja. Ponos vzdržuje narod po koncu, kadar ga stiska nadloga, on mu daje poguma in ga izpodbada k velikim činom in žrtvam, on pa ga tudi drži, da ne zdrkne s pota časti. Vendar narod, kojemu ponos mineva, ni še izgubljen; kajti oslabei ponos se da zopet ojačiti. Tako so se rešili že mnogi narodi, ki so bili blizu pogina, s tem, da je v njih umirajoči ponos z nova oživel.

Toda govoriti nam je o narodnem ponosu v Slovincih. Tudi v našem narodu mora biti ponos, če se še šteje med živeče. Ali kam ga je šteti, med čvrste, med umirajoče, ali med mrtve? Zgodovina in narodopisje nam pravita, da slovenski narod sicer sedaj ni v takem stanju, da bi se mogel razvijati, a da mu moč raste, in je torej trdno upati krepke prihodnosti. Sovražne sile pritiskajo nanj že mnogo stoletij, da bi ga strle, zmlele, in grozne so bile muke, in bolečine, ki jih je imel trpeti, toda v kljub vsemu si je tiste lastnosti, ki so pogoj zdravega življenja, ohranil, in očitvidno in brezdvomno je, da kakega pol stoletja sem življenja moč v njem čudno raste, tako silno, da menda v vsej zgodovini ni drugega takega primera. V veliki nevarnosti je bil naš narod,

da ga zadene smrtna kosa in tedaj ponosa pač skoraj ni več bilo v njem čutiti; ali odkar mu gre na bolje, je tudi ponos začel rasti in danes se že vsaj toliko javlja, da ga je dognati; toda jako slab je še pač.

Spoznali pa smo gori narodni ponos kot tajno vzmet, ki daje narodu krepkost in trdnost. Čim živejši ponos, tem krepkejši narod. Največji dobrotnik je slovenskemu narodu potemtakem tisti, ki mu jači ponos. In v tem smislu narodu nekaj dobrega storiti, ta namen narekuje te-le vrstice.

Slovenec ima mnogo vzrokov, da je ponosen in sicer do skrajne meje ponosen. Lastnin ima toliko in tako izbornih, da mu je med vsemi narodi Stvarniku pač posebno biti hvaležnemu. Zlasti je lahko ponosen na svojo zemljo, na kojoj ga je Bog postavil, na duševne darove, na svoj jezik, na narodovo zgodovino in na to, da je Slovan. Vsak Slovenec pač naj mnogokrat o teh lastninah premišljuje in storil bode imenitno narodno delo v svrhu, da se jači narodni ponos.

(Dalje prihodnjic.)

Politični ogled.

Avstrijski nadvojvoda Fran Salvator pripoznava, da si Nemčija hoče iz naših dežel narediti most do Adrije in da bo vsled tega prišlo prej ali slej do vojne med Avstrijo in Nemčijo. Nadvojvoda piše:

«Vojne je potreba in ta vojna mora priti, ker našim sosedom se vzbuja želje po lepih podonavskih deželah in ker nemške meje potrebujejo, da se razširijo tudi proti vzhodu. Kakor se je Avstrija že od nekdanj borila za svoje pravice, tako se bode morala boriti svoj čas za svoj obstanek; in ta boj bode odločen. Naj bi se ta čas, ki nam še preostaja, dobro porabil, da si pridobimo vsaj predpogoje za srečno obrambo.»

«Navzlic vsemu rotnju in zagotavljanju prijateljstva nam mora biti jasno, da so težnje sosednje prusko-nemške države po razširjenju skrajno nevarne celokupnosti monarhije.»

In nadvojvoda Salvator, član naše vladarske hiše, je prepričan, da je nujno potrebno za Avstrijo, da se zveže z Rusijo. Nadvojvoda piše namreč dalje:

«Medsebojno zблиžanje Avstrije z Rusijo naj bi se utrdilo v trajajočo zvezo, ker le v tem moremo zazreti poročstvo srečne bodočnosti naše monarhije.»

Iz nemške države. Poslanik pruskega kralja na Dunaju, grof Eulenburg, je

povišan knezom. Povišanje si je ta mož v polni meri zaslužil, to moramo pripoznati tudi celo mi avstrijski Slovani. Kajti da se avstrijska zunanja in znotranja politika suče, kakor želi Prusija, to je v prvi vrsti zasluga grofa Eulenburga. — Pruski princ Henrik je imenovan viceadmiralom avstrijske mornarice.

Volitve na Goriškem. Pri volitvi v deželni zbor so goriški Slovenci namesto grofa Coroninija vendar edino volili Slovenca Gabrščka. Sedaj pa pride še volitev v državni zbor. Tukaj pa bo med Slovenci, kakor vse kaže, velika zmesnjava. Nekateri hočejo zopet grofa Coroninija, drugi prof. Berbuča, dr. J. Tonkliča, dr. J. Staniča in dr. Tumo.

Isterski deželni zbor se snide šele na spomlad, kakor se je naznanilo deželnemu odboru. Ni pa še določeno, kje se zbor snide. Kakor znano, je grof Badeni preložil sedež dež. zbora iz Poreča v Pulj, grof Thun pa v Koper, ker slovanski poslanci niso hoteli v Poreč. Kakor se zatrjuje, snide se dež. zbor zopet v Kopru, in vlada mu predloži načrt zakona, s katerim se določi kot bodoči sedež mesto Pulj.

Vojska v Južni Afriki. Novo leto ni nič sreče prineslo Angležem v Južni Afriki, čeprav bi je potrebovali prav mnogo. Prepustiti so že morali v tem letu Burom glavno mesto Bečuane, Kuruman, nadalje Colesberg, kojega pa je general Freuch oblegal, dokler ga niso Buri pošteno napodili. V veliki nevarnosti sta tudi mesti Makefing in Lady-smith, o kojih se vsak dan pričakuje, da padeta v roke Burov.

Dopisi.

Iz Sevnice. (Naše bralno društvo.) Večina slovenskih čitalnic na Spodnjem Štajaru ima namen, da si najprej oskrbijo dobro slovensko časopisje in potem se le nemško. A pri nas je to drugače. Naš odbor bralnega društva je izdal preteklo leto za časopisje in drugo berilo 280 K. Ali naše bralno društvo je komaj tretjino te svote izdalo za slovensko časopisje. Ko so si nekoč razlagali, da je «Slovenec» v nekem članku izjavil, da vsa posvetna gospoda pripada k liberalni stranki, je to naš odbor tako užalilo, da je potem pri zboru soglasno sklenil, da se mu koj naročnina ustavi. Ravno tako se je morala umakniti iz naše čitalnice tudi «Edinost», «Kmetovalec», «Domoljub», in še več drugih slovenskih listov. Tako ravnanje se mi zdi jako malo umestno. Vsled tega je tudi odbor sam kriv, da je udov bralnega društva iz

Bogati židje v mestu, uhvateni od njene čarobne krasote, prosili so jo za roko; ali židovka je ostala neobčutljiva za norost svojih čestilcev in za besede in svete svojega očeta, ki jo je silil, da bi si izvolila moža, preden postane sama tu na tem svetu. Vedno je bila hladna in tiha in ni dala na znanje s skrivnostnim vedenjem svojim nič drugega, kakor sklep, da ostane svobodna.

Končno je prišel neki dan eden izmed njenih čestilcev k Danijelu. Nevoljen je že bil, da ga Sara vedno zametuje in da ne mara za njegove prošnje. Vrh tega je sumil, da je večna ta žalost gotovo znamenje kake tajnosti, katero je skrivala v svojem srcu. Rekel je Danijelu:

«Veš, Danijel, kaj se med našimi brati skrivnostnega govori o tvoji hčeri?»

Žid je povzdignil za trenutje oči od nakla, ustavil svoje večno klepanje in vprašal, ne da bi se najmanje ganutje opazilo v njegovem obrazu:

«In kaj govorijo o njej?»

«Pravijo», nadaljeval je goreči ljubimec, «pravijo . . . jaz to vem . . . mnogo rečij . . . Med drugimi, da je tvoja hči zaljubljena v . . . kristjana . . .»

Ko je dospel do tega mesta, umolknil je ljubosumni ljubimec Sarin, da bi videl, kak utis so učinile njegove besede na Danijela.

Danijel je povzdignil iznova oči, gledal mu nekoliko trenutkov naravno v obraz, ne govoreč besedice, in obrnivši potem oči na naklo, da bi nadaljeval v prenehanem delu, dejal je:

«A kdo pravi, da vse to ni laž?»

«Ti, kateri so ju nekoč videli razgovarjati se vkup tu na ulici, ko si ti sedel v tajnem zboru naših rabinov», rekel je s posebnim naglasom mladi žid ves začuden, da ni imelo ne prejšnje sumničnje, ne zdajna njegova trditev nobenega učinka na Danijela. Ta ni prenehal v svojem delu. Imel je oči uprte na naklo, na katerem je, odloživši kladivo, s pilico začel gladiti kljupo kovovo kakor lišp. Za trenutje je molčal; potem je pa začel govoriti z zamolklim, pretrganim glasom, kakor bi usta zbirala le mehanično misli, katere so krožile po njegovi glavi.

«Ha, ha, ha!» rekel je, smejoč se čudno, zbudljivo . . . Tedaj se zanaša ta kristjanski pes na mojo Saro, na ponos našega rodu in na palico, ob katero se opira moja starost in si misli, da mi jo zapelje!? . . . A vi si mislite, da to doseže? . . . Ha, ha, ha!» nadaljeval je v enomer, govoreč s seboj in neprenehoma se smejoč, dočim je pilica njegova škripala vsako trenutje silneje, zarivajoč se v kovino s svojimi zobčki, «Ha, ha, ha!» ubogi Danijel, bodo rekli naši, da

že nori! A čemu pa je treba temu umirajočemu, onemoglemu starcu tako krasne hčerke, če je ne ume varovati pred pohotnimi pogledi naših sovražnikov?! . . . Ha, ha, ha! . . . Misliš znabiti, da Danijel spi? . . . Misliš morda, če ima moja hči ljubimca . . . kar bi vsekako utegnilo biti, in če je ta ljubimec kristjan, in če jo hoče znabiti ugrabiti, in če ž njo uide, kar je vse mogoče . . . in ako na primer pobegne ž njo jutri, kakor se to zgodi včas, misliš . . . da bi si dal oropati Danijel ta zaklad, misliš, da bi se ne maščeval?!«

«Ali», zaklical je mladi žid segajoč mu v besedo, «veš znabiti? . . .»

«Vem», rekel je Danijel, ter ga sunil v hrbet, «vem več kakor ti, ki ne veš nič, in nič bi tudi ne vedel, ako ne bi prišla ura, kedar ti vsi povedó . . . Z Bogom! Oznanj našim bratom, da bi se brzkobrž sešli . . . Nocoj okolu dveh ali treh bodem pri njih!»

To rekši, potisnil je Danijel mladega žida na ulico; na to je pobral zopet svoje orodje in začel čisto mirno zapirati z dvojnimi zapahi okovane dveri svoje prodajalnice.

Hrušč, kterege so naredila vrata skrtajoč in škripajoč v svojih tesnih stečajih, je zabranil, da ni bilo slišati šuma na oknu, ki se je zaprlo v tem trenutju nagloma, kakor bi se bila Sara ravnokar odmaknila od njega.

(Konec pride.)